

SZENTES és VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

Megjelen vasárnap és csütörtökön reggel.
Előfizetési ár:
negyedévre 1 forint 25 kr., félévre 2 forint 50 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
I. t. 265. szám, öv. Fried Józsefné úrnő házában,
hová a kéziratok címezendők.

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket
a kiadóhivatal
méréselt árjegyzék szerint számít fel.

Egy évi háztartás.

Az 1890. évi közpénztári zárszámadás kiadási részének bírálatáig jutottunk el s ez alkalommal ezt a kiadási részt tesszük vizsgálatunk tárgyává.

Mint minden évben, úgy az 1890. évben is túllépte a tanács a költség-előirányzatot, melynek pedig pontos betartására törvényi rendeleténél fogva utasítva van. Es hogy mindennek dacára mégis bevételi maradványt ért el s ilyenrel zárta le az elmúlt 1890. évet, azt nem lehet az ördögösség vagy valami bűv hatalom birtoklásának tulajdonítani, mert hiszen ilyen nem is létezik, hanem csupán annak az egyszerű s már évek óta követett rendszernek, miszerint minden szegénykezés nélkül megmeri tenni a tanács azt, hogy egyrészt az előirányzott kiadásokat nem abban a mértékben teljesíti, mint amilyenben az az előirányzások célba vétetett s amilyenell az előirányzások megállapított összegre indokoltatott; másrészt pedig, a kiadások egy részét, annyit, amennyit a zárszámadási maradvány előállítására érdekében tennie kell, nem veszt be azon év terhére, a melyben elkötetett, hanem hagyja azt a következő év nyakára. — szóval — mint már az előző években is többször hangsúlyoztuk — úgy gazdálkodik, hogy a következő

év jövedelmét az előző év kiadásaira fordítja, mint a rossz gazda szokta tenni, aki adósságokkal fedezi az adósságát.

Es épp ezért csodálkozásunk kell kifejeznünk a fölülttes hatóság mondhatni vétkes elnézése fölött, a mely úgy látszik, egy számadás vizsgálatánál csak azt tartja feladatának, hogy utána nézet a szakközvegeivel: vajjon helyes-e a számítás, hogy jól van-e az összeadási s helyes-e a kiadási számművelet? Hanem arra, hogy érdemileg is vizsgálata tárgyává tegye és észrevételezze a zárszámadások egyes címeinél s rovatainál jelentkező törvényesirint túrhellen visszasszágokat, hogy észrevételezze a bevételi részénél felmerült nagy mérvű hátralékok indokolatlan felszaporodását, a kiadási tételeknél pedig a szokásos s fentebb említett takarékoskodásokat. — ezekre mintha nem is állana köteleességében, semmiféle észrevételt nem tesz. Pedig — úgy vagyunk meggyőződve s ezen meggyőződésünk helyt áll — nem azért rendeli a törvény e tekintetben valamely község fölé a törvényhatóságot, hogy az csak mint ékítvány szerepeljen egy alkotott épületen, hogy csak pusztá formalitás legyen: hanem első sorban és legfőképpen ellenőrző közegül.

S éppen ezeknél fogva nem fogy csodálkozásunk azon, hogy Szentés

város egy jó része s egy bizonyos irányzata hogy és miként irányítja irányában ellenséges indulatból a törvényhatóságot, holott a magunk részéről azt vagyunk kénytelenek konstatálni, miszerint pénzügyi zavarunk, rendetlen gazdálkodásunk éppen az elnéző fölübirálsáknak és ellenőrzésnek tulajdonítható jó részben, s hogy a felettes szakközvegek feladatuk magaslátán nem állanak.

Az 1890-ik évi zárszámadás kiadási részét jellemzi továbbá még az a zürzavar is, mely abban jelentkezik, hogy az egyes kiadási tételek nem azon cimbe, illetve rovatba osztattak be, ahová tartoznának s így nem a saját cim- vagy rovatra előirányzott összeget, hanem egy másikat kevesbitik, a mi a helyes gazdálkodást nehezíti, hogy ne mondjuk, lehetetleníti. Ha aztán az ilyen helytelen kiutalás folytán az illető cim vagy rovat kimerül, ezen körülmény a tanácsnak legkisebb fejtörést sem okoz, — kiutalványozza arra a cimre, a melyiknél még fölösleget talál, s anélkül, hogy erre a közgyűlés jóváhagyását kikérné. Nagy ritkaság, ha mégis, utólagosan megteszi, mint a hogy egyik közelebbi közgyűlésen megtette, mikor a már lezárt és számvevői vizsgálat alatt állott 1890-ik évi számadás hely jogosulatlan kiadásainak utólagos helybenhagyását kérelmezte.

TÁRCA.

Már késő!

— Beszély. —
Irta: Nagy Sándorne.
(Folytatás.)

— Hm, hm! És a gróf elkísérte a leányt?
— Igen — az az, hogy, nem — — A komessz egyedül távozott.
— Mikor volt ez?
— Szeptember elején, mintegy 10 napja.
— Látom, öregem, hogy kend megcsökönösödött. Pedig igazmondásával nagy bajból menthette ki a méltóság asszonyt.
— Nagy bajból? Én?
— Igen, talán a megőrüléstől . . .
— A megőrüléstől! — mormogta a vén hajdu eliszonyodva. — De mikor úgy rám parancsoltak, hogy ne áruljak el semmit.
— Hát ne szegje meg a szavát; biztatta a tisztartót. De azt csak meg szabad mondania, hogy Elza komessz nem egyedül utazott el, hanem atyja és egy idegen úr társaságában, aki a komessz vőlegénye?
— Igen, az igaz; susogta a vén hajdu, alig érthetően.
— No, lassa! Hiszen én csak ezt akarom tudni, hogy nyugodtabban távozzam.
Ezzel felemelkedett és olyan rugalmas, gyors lépéssel sietett le a lépcsőn, hogy az öreg szolgáló alig bírta őt a kapuig követni.

A kapunál megálltak egy pillanatra. A vén hajdu elővette a nehéz kulcsot s miáltal a zárba illesztette, hogy Pálfnak ajtót nyisson, jelentős torokköszörüléssel mondta:

— Hm, no; hát, igen; mondja meg a tekintetes úr a méltóságos grófnőnek, hogy nincs semmi baj, — egészen nyugodt lehet.

Az ajtó kinyílt és hajdu meg tisztartót elváltak egymástól.

— Különös; mormogta Pálfi, ahogy a kastélyból eltávozott. Úgy látszik, a gróf is részes ebben az egész komplotban és a komessz szökése . . . A tisztartó hirtelen a homlokára ütött, mint akinek elméjében hirtelen világ gyullad ki . . . Persze! de hogy is nem jöttem erre mindjárt rá: az egész szökés egy ártatlan koholmány, arra szánva, hogy a grófnőre eljessz a hatással legyen. Rossz tréfa, nagyon rossz tréfa . . . veszedelmes játék, melyet drágan fizetnének meg, ha a grófnőre nagyobb hatással van.

Igy dohogva, mormogva, haladt újból a falusi koresma felé, miközben kivéve zsebéből a komessz szobájában talált arcképet, hosszasan nézegette azt és mindjobban megbizonyosodott róla, hogy ez lesz a titokzatos vőlegény, annyival inkább, mert a kép feltűnően hasonlított a koresmarostól hallott személyleírásához.

Visszaérve a koresmába, rögtön elzárkózott a szobájába, aztán előkereste zsebéből a kék szalaggal átkötött füzetkét, melynek

lapjai közt egy zárt levélkét talált, a következő felirattal:

»Draga jó anyámnak,
szeretettel:
Elza«

A füzetke tablán felirat volt: »Napló« és Pálfi tisztartó kíváncsian tekintett belé e kezdetleges naplóba, amelyenhez fogható főúri hölgy még aligha vezetett valaha.

A suru, apró betűkbe rótt sorbarázdák ígnyen kezdődtek:

1886. június 18.

A záróban velem volt társnőimtől tudom, hogy napi élményeiről naplót vezettek, megkísértem hát én is.

Nem veszek hozzá ékes tablajú könyvet, mint társaimtól láttam, csak néhány iv összehűtött papírt, hiszen az én napi élményeim oly jelentéktelenek, egyszerűek, hogy nem is illenének díszes kötetbe.

Ma pedig nevezetes nap van, legalább rém az, mert születésnapomat ünneplem: ma töltöm be a 20-ik évet . . . Húsz év! Vajjon innen túl kezdődik a vén leányok kora? Ha igen, am legyen vén leány aki poról, zsemből napestig; akit nem szeret senki és aki senkit nem szeret.

Hiszen elég bizonyosat láttam eddig is, hogy senki sem szeret. Mert em a születésnapom, a huszadik s így ment el tőlem a többi is, a nélkül, hogy valaha egy szívélyes üdvözetet kaptam volna.

(Tégye következők.)

Ezen általánosságok után most már térjünk át a részletekre.

Napdijasoknak 200 forinttal több fizetett ki az előirányoztnál, pedig a kiadások egyéb tételeinél is talánuk jelentékeny mennyiségű napdíj-ki fizetéseket, melyek mint előre nem láthatók, azon címre vagy rovatra vonatkozó munkálatok körül merültek fel s a melyeknek azon cím vagy rovat alatti fedezése indokolt lehet, de a napi díjasok allandó rovatánál többletnek már csak azért sem lehet helye, mivel szabályrendeletileg meg van állapítva a napdijasok száma s foglalkoztatásuk ideje.

A rendőrök fizetése és ruházatára előirányzott összeg is túl van lépve. És miért? Mert a szegődményesek és szolgák ruházata nem tellett ki az erre felvett irányzatból és így ezen két rovat közt azt szépen és a mi fő, bölcsen megosztották.

A mult év nyarán azzal indokolta a tanács a városi hirdetőmennyeknek egyedül csak a »Szentesi Lapban« leendő közzétételét, hogy takarékoskodni akar. S mégis az ellenkező eredményre jutott. Elő volt irányozva az 1890-ik évi költségvetésben nyomtatványok és hirdetések díjára 2400 frt s elkötetett 4801 frt 52 kr. vagyis 2401 frt 52 krral több. Mondhatjuk, hogy valóságos minta-takarékosság. S még szebb megvilágításba jut ezen takarékoság, ha megnézzük, hogy ugyanezekre mennyi lett elköltsve az 1889-ik évben, a mikor ugyanis még ez a takarékosági szempont nem volt irányadó s megküldték a hirdetőmennyeket az összes helybeli lapoknak s így egy lap helyett haromban jelentek meg azok. Az 1889-ik évben az említett takarékoság alkalmazása nélkül összesen 3623 frt 91 kr. költetett el nyomtatványok és hirdetésekre, tehát 1177 frt 61 krral kevesebb, a mi még Szentes város háztartásában is jelentékeny összeg kell, hogy legyen. Az ezen rovatnál felmerült többlet-kiadás szemben az 1889. évi kiadással bővebben nem kell kommentálni, úgy is elég alapot nyújt az annak beigazolására, hogy milyen jó helyzete van annak, a ki maga árul a piacon és úgy adja árúját, ahogy akarja.

A kiküldetések rovata is megháromszorozódott, 700 frt előirányzatból 2187 frt 76 kr. fizetett ki. Nem lehet csodálkozni ezen. A tanács jámborságot semmi sem mülhatja fölül a pénzügyi dolgokat illetőleg s nem lehet irányában tájékozódunk vajjon tudva vagy tudatlanul, elnézésből avagy szándékosan teszi azokat a minden kritikán alóli kiutalásokat. Így a többek közül felhozuk a következőket: — A vasúti végrehajtó-bizottság, melyet már egyszer örök-bizottságnak nevezünk, kiküldi kebeléből Sima Ferenc biz. tagot 574.889. számú végzésével, az államvasútnaknál divó számadás elkészítésének tanulmányozására. Ez az intézkedés azért vált szükségessé, mert már többször megsürgette lett a polgármester a vasúti számadás elkészítése és benyújtása iránt. A kiküldött bizottsági tag

aztán utazni ment, s jötte-mente bekerült, számlákkal igazolt számadása szerint, 53 frt 13 krba. — A lehető legtermészetesebbnek tarthatja mindenki, hogy ezen kiadás csakis a vasúti pénztár terhére könyvelendő el. S mégis mit kell látnunk? A tanács 2207.889. sz. végzésével ezen összegnek fedezését a városi közpénztár terhére *elfogadja* s 593.615.890. sz. végzésével abból kifizetésre kiutalványozza. — Avagy nem a legnagyobb jámborság szükséges ahhoz, hogy Juhász Jánosnak, mint a kataszteri bizottság tagjának, teljesített munkálatait napdíjat fizetett ki még vasár- és ünnepnapokra is, holott kétségtelen, hogy az akkor nem teljesített semmiféle munkálatot, vagy olyat semmiesetre sem, amiért napdíj járna neki. Ilyképpen aztán ápril. hóban 3 vasárnapra, május hóban 4 vasárnapra s az ugyan-ezen hóba eső dőldöz csütörtöki és husvét másodnap-ünnepnapokra, összesen tehát 6 munkaszünetes napra, júniusban ünnepnapján és egy vasárnapon tehát 2 ünnepnapra, összesen tehát a három hónapban 11 napra fizetett ki 2 frral napdíjait. Ez ugyan nem nagy összeg, de nagyon jellemző a tanács eljárására, hogy még ily körülményre sem terjed ki a figyelme, s jellemző az illető hivatalnokra, a ki nem állja ily bagatell összeggel is a várost ügyszóván megkárosítani, csak hogy magánát minél nagyobb u. n. privátjövédelmet csinálhasson.

Különbben ezek a kataszteri számadások még egyébként is igen figyelemre méltó bizonyítékai az eljárás slendriánságának s komolyan felhívjuk a felettes hatóság szakközegének figyelmét a kiadási tételeket igazoló okmányok és egyéb adatok beható vizsgálatára, mert azoknak tüzetesebb áttekintése után még érdekesebb momentumokra is ríjölhet s nagyon jól alkalmazhaja a nehezmenyezésre a veres plajbászt.

A honvédmeház 1889 és 1890-ik években a neki járó 100 frot nem kapta meg, az a sok szegény honvéd várhat a következő évig, egyiké addig kevesebbet.

S mintha az a lelkesedés, amelylyel az Emke Szentes és vidéke főlkjét megalapítottuk, elég volna pótolni mindent s az Emke eme tényünkkel arra az egy évre beérhetné, kapja magát a tanács és az 1890-ik évre az Emkének járó 100 frot nem fizeti ki. Hát nem elég volt lelkesedésünk? Még fizessünk is?

Hanem annál jobban belemarkol aztán az előre nem látható kiadások címénél, 86.175 frt 77 kr költvén el e cím alatt. Nagyon jó cím ez, sok mindent fel bír és alá lehet bujtatni. Amelyeknek már máshol sehol sem lehet helyet szorítani, bizonyos, hogy ide jut. Az utonozási költség 28 frt 38 krnyi fölöslege is itt talált búhelyet. S talán helytelenül? Hogy lehessen azt előre tudni: milyen étvágyú és torkú egyénekből alakul meg az az utonozó bizottság, s ha a rendesnél ez évben annyival több került,

nehát az csakugyan előre látható nem volt.

Három cikkben foglalkoztunk az 1890. évi zárszámadás bírálatával és sajtátság, hogy egyikben sem lehetett hallgatással mellőznünk a fogyasztási adó kezelést. Már-már úgy tűnik fel, mintha célpontul tűztük volna ki e tárgyat jelen cikkünkben. Pedig nem úgy van. Mert mit tehetünk mi arról, hogy ezt a javadalmat a város előljárósága úgy elnyomoritotta, hogy nagyon sok rajta az igazítani való s jóra hozni egyáltalán lehetetlen.

A kiadások bírálatánál is meg kell tehát emlékeznünk róla, mert e címmel az a hiba követtetett el, hogy az 1890-ik évi kiadásokat elfeledte a tanács elkönyveltetni, továbbá meg az, hogy az 1890-ik évben befolyt bírságpénzekről egy szó sincs, pedig ugyanolyan nemes hévvel bírságot tak 1890-ben is, mint az előbbi években.

Szóval, míg a tanács a bevételek pontos beszedése, a kiadások szigorú megbírálása körül a legnagyobb precizitással nem jár el, amíg a költségvetés csak azért készül, mert a törvény elkészíteni rendeli, de nem azért, hogy az lehetőleg betartassék: — addig háztartásunk rendes soha sem lesz, pótdólk lejjebb nem száll.

Közeztvámunk. Lapunk legutóbbi számban hírt adunk már róla, hogy Szentes város közeztvám-jog iránti kérvénye, újabb pótlások eszközése végett, újfent leküldetett a kereskedelmi miniszteriumtól a vármegyéhez.

Egyelőre tehát, a vámszedési jog kérdésének további fejleményei — semmi egyéb szavunk nem volna e kérdéshez, habony tiszteletre méltó lapársunk: a »Szentesi Lap«, jónak nem látta, ebből az ügyből is, a saját felmagasztalásával, személyes kérdést csinálni olybá tüntetvén fel, ha kereskedelmi miniszter eddigi intézkedéseit, mint az ő szerkesztőjének kizárólagos személyi érdemét és olyan reményeket keltvén a város polgárságában, amelyeknek megvalósulását még sokkal távolabban vagyunk, mintsem a lapárs hízi és magunk is ószintén kívánunk.

A tiszteletreméltó lapárs már a f. évi 71-ik számában úgy firt arról az ügyről, hogy a bi nem avattat jámbor olvasó azt hi-hette hírből, mintha Sima Ferencnek csak meg kellett volna jelennie a kereskedelmi miniszteriumban: a vasminiszter Baross menten meghajolt előtte és teljesítette a kívánságát.

A hír idevonatkozó része ugyanis így szól: »Mint lapunknak Budapestről táviratozzák, a miniszter *mar donított* a keramitátvám ügyében és pedig a felterjesztés szellemében, *amennyiben a vámszedés a tisztai forgalomra is ki fog terjeszkedni*. Ez ügyben Törs Kálmán és Sima Ferenc jártak a miniszternél.«

Ezt a táviratot a szombaton Budapesten volt Sima Ferenc maga küldte a lapjának és az a nevezetes benne, hogy az egészben, elejétől addig, hogy t. i. Törs Kálmán és Sima Ferenc ezen ügyben járhattak csakugyan a miniszternél, egyetlen egy szó sem igaz.

Alkalmunk nyílna ugyan, gyakori tapasztalat után, a miniszterlátogató Sima Ferencet, az általa feltalált »örökös fölébbező« mintájára, még pedig több joggal, mint ahogy a lapunk társszerkesztőjével eszedeltek, »örökös hazudozó« nak elnevezni, de hát . . . lassan-lassan odajutunk, hogy az lesz feltűnő, ha valamiben mégis igazat mond és így az »örökös hazudozó« nak már semmi rendkívüliséget sem találha senki.

Hogy a fentivitatolt 71-ik szám híreinek, a látogatást kivéve, egyetlen egy szava sem igaz: ezt Sima Ferenc maga is kénytelen elismerni lapja 72-ik számában, ahol új-

ból a keramitívám ügyével foglalkozva, most már azt mondja csupán, hogy: a kormány engedélyezni fogja, hogy a tiszai forgalom is megváltoztassék; tehát még semmiestre sem döntött ezen ügyben, mely a lapítás szerint azért adatott le a vármegyéhez, hogy: »Szentes hívségek fel az iránt, hogy az úton a vámsorompókat hol fogja felállítani.«

Hogy pedig a 71-ik számban foglalt hazudozásokat egy kedvező kijelentéssel ússe helyre és ezzel új mézesmadzagot húzzon végig a közönség ajkán, a tiszteletrémelő lapítás a 72-ik számban még azzal egészíti ki az ügyre vonatkozó újabb híret, mintha oda fönt, tehát a kereskedelmi miniszter által személyesen kijelentetett volna, hogy Szentesnek pótfeltesztéssel kell élnie, melyben kijelenté, hogy: amennyivel több jövedelem folyik be, mint a meglévő út fenntartására és az építési tőke törlesztésére szükséges, ezt a többletet a keramit-útfejlesztésére fordítja és ezen többletről rendszeres évi számadást vezet s azt, mint külön átalapot kezeli.

Emlíkezni fognak még olvasóink, mert hiszen nem olyan régen volt, hogy lapunk volt az első, mely Szentes város képviselőtestületét arra buzdította, hogy a kereskedelmi miniszteriummal, a megyei közigazgatási bizottság ellenkező véleményű adására — kérelmezze újabb a vámszedést. Természetes tehát, hogy szerfölött örövendéni, habhogyan a közevetvámszedés ügye csakugyan olyan kedvező stádiumban, tehát legalább is a ránk nézve kívánatos végelöntés előtt állana közvetlenül, mint ahogy azt a tiszteletrémelő lapítás a f. évi 72-ik számban megírta.

Legnagyobb sajnálatunkra azonban még ezen híret is meg kell hazudolnunk, mert meg ez sem felel meg az igazságnak és nem tartjuk kívánatosnak: a közönségben esetleg soha nem teljesülő vermes reményeket táplálni.

Az úgy má állása ugyanis a következő: A kereskedelmi miniszterium újfént leküldte Szentes város közevetvámszédési kérvényét több rendbeli pótlás eszközése végett.

Nevezetesen, kívánja annak tisztes kimutatását: mennyibe került a múlt lépitése és mily feltételekhez van kötve az építési tőke kölcsönvett részének amortizációja? Mennyi idő alatt lesz ez a tőke amortizálva?

Kívánja lehető pontos kimutatót annak: mennyi évi bevétel remélhető a közevetvámszédésről, ha pusztán a vasúti árak után engedélyeztetik és mennyi, ha a tiszai árak után is.

És minthogy — mint a miniszteri leirat mondja — az utóbbi esetben előreláthatólag nagyobb leend a közevetvámszédés jövedelme, mint amennyi az évi fenntartás költsége és az építési tőke amortizációja, ellenfogva a vámszédésbizottságnak tisztes jelentést kíván a darab-árú és vángonrakomány díjtételeinek arányosítására nézve.

Kimerítő jelentést kíván meg a miniszter Szoldos Ferenc és Sonnenfeld Sámuel szentesi fakesereskedők fölebebebe ügyében s amennyiben Szentes város a tiszai árak után nem a Tiszaparton szedné a közevetvámszédést, a helyrajzon pontos megjelölését annak is: hol állítaná hát fel a vámsorompót?

Végül a miniszteri leirat teljesíthetetlennek mondja Szentes azon kérelmet, hogy a közevetvámszédés joga egyszer-mindenkorra adassék meg neki és ez ellenében, a már felsoroltak figyelembevételével, előterjesztést kíván az iránt is, mennyi időre engedélyeztessék hát a vámszédési jog?

Látni való, hogy ez idő szerint még nagyon távol állunk a vámszédési jognak kívánásunk szerint való elnyerésétől: de látni való az is, hogy a tiszteletrémelő lapítás valóságos passzionátus hazudozóvá nőtte ki magát s mint ilyen, még oly esetekben sem áll hazudozni, amikor ezt az érdeke sem hozza magával, de javára sem válik az ügynek; mert a miniszter elhatározására az ilyesmivel nem lehet nyomást gyakorolni, a városnak meg semmi szüksége az e félére.

Alföldi iparozgalmom.

Hogy mennyire hátra van még Magyarország s főleg az Alföld ipari téren nyugot-Európa mögött: azt tudja, érzi mindenki.

Egész irodalom támadt a célból, hogy hazánk iparát magasabb nivóra emeljék, nyugati szomszédaink iparát lehetőleg megközelítsék.

Sajnos azonban, hogy ennek dacára iparunk igen lassan fejlődik.

Ily körülmények közt hazánk bármely vidékén történjék e téren valami új, de legfőképp, midőn közvetlen közelünkben indul mozgalom, örömmel kell bennünket eltöltenie.

Es aki értesült róla, hogy Szolnokon naponta 1000 mm. őrlésre tervezett nagy kiviteli gőzmalmot szándékoznak létesíteni, méltán osztozik azon izgatottságban, mely Szolnok s közvetlen környezetének érdeklődését hetek, hónapok óta ébren tartja.

Nézzük: mennyiben érdekel bennünket speciálisan egy Szolnokon létesítendő nagy malmom?

Először is búzának és búzapiacunknak Szolnok lesz mostani Budapestje, amennyiben ezentúl a szolnoki ar lesz irányadó.

Miután pedig a fuvardíj Szentesétől Budapestig 54 kr., Szolnokra azonban csak 18—22 kr., ezen átlagos 34 kr. szállítási differencia csakis a termelőt illeti, aki egy vagonon bízhat legalább is 34 firttal drágábban fog értékesíthetni, mint eddig.

Az által, hogy a malmom közvetlen a Tisza-partra épül, s udvara a vasúthoz is beköthetik, úgy a búzának oda — mint a lisztnék elszállítására körül újabb 6—6 kr. minimális megtakarítás merül fel, amely ha nem teljesen, okvetlen túlnyomó részben a termelő javára esik, miáltal az árkülönbözet a mostani budapesti árkülönbözethez cirka 46 kerral kevesebb.

Hogy a malmom létesülése vasútnak jövedelmességének emelésére jelentékeny hatással lesz, kommentár nélkül is belátható.

Gazdaközönségünk és búzakereskedőinkre tetemes haszon harul már abból is, hogy a szolnoki malmom létesítése nálunk Szentesen jóval nagyobb búzapiacot fog teremteni az eddiginél.

Végül eddigelő a korpa nálunk egy firtal, de sokszor többel is drágább volt, mint Budapestén s még jó, ha drága pénzért kapható volt. Ez szintén meg fog változni, ami ismét hízaló gazdáink előnye lesz.

Tekintve azt, hogy Szolnok Németországgal, Hatvan-Rutka-Oderbergen át, a kelettel, a fekete tengerrel, Csaba, Arad, Temesváron át, most Csabán át, ha a szentesi vasútról vasút kiépül, a rövidebb Szentesen át az alföldi-fiumei vasút segítségével az adriai tengerrel egyenes összeköttetésben van;

tekintve azt, hogy Szolnokon nincs meg a Budapestén létező nagy közevetvámszédés egyéb mellékletékek;

tekintve azt, hogy a jó liszt előállításához a legfinomabb s a kevésbé finom búzafajok egy bizonyos keveréke szükséges, már pedig Szolnok a legjobb búza hazájához, Szenteshez, valamint a silányabb búzatermő vidékhez: Bánát, Bácska és Észak-Magyarországhoz akar vizen, akár vasúton közelebb van, mint Budapest;

láthatjuk, hogy a Szolnokon létesítendő malmomnak a budapesti malmok minden előnye rendelkezésére áll, anélkül, hogy azok hátrányait elvisehnie kelljen.

Ha tehát a budapesti malmok közül az utóbbi 5 évben jövedelmezett:

a Lujza-malom	7 százalékot,
az Erzsébet-malom	9 »
az első budapesti malom	11 1/2 »
a mojnárook és sütők malma	13 »

a vidékiek közül:

a debreceni István-malom	18 százalékot,
az aradi Széchenyi-malom	30 »

azt hiszem, nem veszem sokra a szolnoki malom előrelátható jövedelmét 16—18 százalékkal.

Nem ajánlhatjuk tehát eléggé, hogy minél több polgártársunk iporkodjék részvénytetkegyezni, mert előnyösebb befektetését képzelné sem lehet.

A 800,000 firt alaptőkére már e hó 7-én

500,000 firtnál több volt aláírva, ami azóta tetemesen szaporodott s így a megalakulás már biztosítva van.

Nálunk a »Szentes-Vidéki Takarékpénztár« maga jegyzet 2000 firtot, az »Általános Hitelbank« Budapestén 150,000 firtot.

Jegyzésnél a részvény értékének — 200 firt — csak 10 százalékát kell lefizetni, az alakuláskor további 20 százalék, és ez év folyamán még 20 százalék fog befizetett, vagyis összesen 50 százalék, míg a hátralévő 50 százalék csak akkor lesz befizetendő, midőn az üzem 600 métermázsáról 1000-re fog felemltetni.

A fizetési feltételek tehát szintén igen előnyösek s így remélhető, hogy gazdáink, mint kereskedőink igekezni fognak a Szentes-vidéki Takarékpénztárnál kitétt íven minél nagyobb számmal tehetségökhöz képest részvényeket jegyezni.

Részvények f. hó 20-ig, vagyis szombatiig jegyezhetőek.

Szentes, 1891. június 15.

Sonnenfeld Sámuel.

UJDONSÁGOK.

Szentes, 1891. június 18.

— **Személyi hir.** Zsilinszky Mihály főispán a f. hó 16-án, több napi távollét után, hazaérkezett Szentesre.

— **Szentesiek a kultuszminiszternél.** A gimnázium 8-ik osztályának felállításával szükségessé váló új tanerők ügyében — mint erről már hírt adtunk — a f. hó 13-án, Sarkadi Nagy Mihály polgármester vezetése alatt, küldöttség járt a közoktatásügyi miniszteriumnál. Maga a miniszter a szokásos módon válaszolt a küldöttségnek, hogy t. i. majd megvizsgálja az ügyet és ahöz képest határoz. A minisztertől a küldöttség Klamariki tanácsoshoz ment, majd meg Berzeviczy Albert államtitkárt kereste fel. A tanácsos előtt a küldöttség vezetője az érzelmei húrján játszott; felhozta, hogy Szentesnek milyen óriási a pótdadoja: 98 százalék, hogy a gimnázium felállításánál mennyire elszámították magukat, mert mennyivel többbe került az építkezés, mint gondolták stb. stb. — szóval annyira meglágyította a tanácsos úr szívét, hogy ez hajlandónak nyilatkozott esetleg egyetlenegy tanávré beérni 10 tanárral, de csakis egy évre, a következőben már mulhatatlanul megkövetelven a 11-ik tanári állás betöltését is. Az államtitkár, akir ezután már vérszemből reménytel, derűsebb kedvvel keresett fel a küldöttség, nem olyan könnyen lágyult el mint a tanácsos. Határozottan kijelentette, hogy a 11 tanári állás szervezésétől nem térhetnek el, mert a törvény annyiban állapítja meg a létszám minimumát. Ha tehát egy évre, a most következőre, esetleg be is érne a kormány 10 tanárral, ez az intézet rovására esnék, mert a 11-ik tanár rendszeresítése nélkül semmiestre sem kapja meg az intézet a nyilvánossági jelleggel, a 8-ik osztály tanuló érettségvi vizsgáit addig, amíg a 11-ik tanári állás is betöltve nem leend, nem tehettek. Ezért kelle 4 tagu küldöttséggel járn miniszterzaklatóban. Hogy érdemes volt-e a megalakodás e miatt: erről majd legközelebb írunk.

— **Levonta a konzekvenkiakat.** Csongrádmerge arvaszéki elnöke, Balogh János, a legutóbbi közigazgatási bizottsági gyűlésen ünnepélyes nyilatkozatot tén, amelyben férfiu becsületszavára állította és hivatalos állását kötötte hozzá, hogy 6 1891. január 1-eje óta (betegsége és távolléte idejét leszámítva) soha, egyetlen egy esetben sem volt távol arvaszéki elnöki hivatalából a hivatalos órák, tehát délelőtt 6—12 és délután 3—5 alatt. Ez ünnepélyes kijelentésre lapunk, majd később a »Csongrádmerge« határozottan állította,

hogy Balogh János nagyot téved, mert igen is, nem egy ízben távozott el a hivatalából délelőtt 11-től 12-ig az 1891-ik évben is. Állítunk nem cáfoltatván meg Balogh János árvaszéki elnök által, feszült figyelemmel vártuk: miképen fogja ezek után magára nézve — ünnepélyes kijelentéséből — a konkvenziákat levonni? Es ize, ma már ezzel is tisztában vagyunk. Balogh János nem hiába kötötte hivatalos állását ünnepélyes kijelentéséhez. Mert ime, ott készül hagyni ezt a hivatalos állást, amelyről nem tudja bebizonyítani, hogy pontosan betöltötte — el-távozik a vármegyétől, Szentés város polgármesteri állására aspirálván. Egy részben tehát így kívánja levonni magára ünnepélyes nyilatkozata konkvenziáját; de hogy az adott becsületszóval mit tesz: ezt ma még nem tudjuk.

— **Émlékeztető.** A helybeli városi gimnáziumban ma kezdődnek az évszázad vizsgálatok s okulva azon: milyen közönnyt tanúsított közönségünk a múlt évben ezen kitűnő intézetünk vizsgálati iránt, lehetetlen ezúttal a évszázad látogatására a szülők, különösen pedig a gimnáziumi bizottság tagjainak figyelmét külön fel nem hívni.

— **Zsilvölgyi bányák botránypöre.** A zsilvölgyi (Erdély) községbányák kényes természetű botránypörnek szolgáltak anyagul Bécsben. E bányák részvényei, tudvalevőleg, ma is kegyes jötevőnk, Horváth Gyula kezén át jutottak egy részvénytársulat birtokába. Meglehetősen homályos előtűnt és az eddigi törvényeski tudósításból sem derül ki: milyen manipulációval: de az már bizonyos, hogy egy bécsi zuglap szerkesztője ezen részvények árfolyamának mesterséges emelésével 1 és fél millió forintra menő csaláshoz nyújtott segédkezet s hogy ezért a bécsi törvényeski a lap szerkesztőjét: Mazzinit 6 havi súlyos börtönrre ítélte. Azt hisszük, a zsilvölgyi községbányabotrányának ezzel még nincs vége és nagy érdeklődéssel tekintünk e szenzációs botrány-pör fejleményei elé.

— **Nyilatkozó hitoktató.** A zsidó hitközség rabbija, Klein Jakab dr., illetékelenül főrabbinak írván magát, nyilatkozatot tesz közzé a »Csongrád megye« c. lap tarsunk f. évi 48-ik számának nyitlterében, lapunk f. évi 48-ik számának »Szaroló hitoktató« című újdonságára. E nyilatkozatra röviden a következőben válaszolunk: Hogy Kolozsváron vagy egyebütt mi a gyakorlat a középiskolai hitoktatásban — ez reánk nem irányadó, hanem pusztán csak a rabbi szentesi djelevele. Az azonban nem áll, hogy az izr. tanítók a rabbi úr ide jövelete előtt, hittani bizonyítványért, díjat szedtek volna, mert szedtek ugyan egy ideig, t. i. amíg lapunk ez ellen fel nem szólalt, 2—2 frt tandíjat, de ezt is azért, mert őket tanító díjlevelük nem kötelezte a középiskolai hitoktatásra, míg ellenben a rabbi urat az ő papi díjlevele igenis kötelezi és pedig egész határozottan, a hitoktatásra. Nem való tehát azon állítás sem, hogy szerződése erről nem szól világosan. De nem felel meg a valóságnak az sem, hogy a rabbi úr csak privát alkalommal említette a 2—2 frt vizsgadíj fizetését, mert 1) erről a gimn. igazgatóját és a polg. leányiskola igazgatóját is értesítette, sőt az előbbi helyen e fölött, az őt lebeszélni törekvő tanárok egynemelyikével szóvitája volt; 2) a vizsgadíj felszedésének komoly szándékát bizonyítja az is, hogy a hittani bizonyítványokat ki is nyomatta. A rabbi úrnak különben elég zavaros foglalmi vannak a saját feladatáról, amit bizonyít azzal, hogy lapunkat zajcsapással vádolja, holott, mint nagy bölcsen megjegyzi, gyermekeink sincsenek a kérdéses intézetekben, ami annyit jelent az ő szótárában, hogy anyagilag nem vagyunk érdekelve. Furaos volna, ha egy hírlap csak olyan ügyben vetné közbe tiltó szavát, amelynek a szerkesztőség maga is anyagilag érdekelve van. Hogy egyetlen egy szegény sorsú hívének eddig elengedte az esketési díjat? az az egy híve is az, akit ő hozott magával idegenből a hitközséghez s ezzel a nemeslelkűséggel kar olyan fennen dícselkedni, mert sok ellenpéldát hozhatnánk feléle. Különbön nyugodtan nézünk fenyegetés elé, hogy illetékes helyen keres újdonságunk

ellen jogorvoslást. Mi elértük a célunkat, megkíméltük a tanulók szüleit újabb haszontalan költsékeztől — nekünk ez elég. A fenyegetés pedig soha nem riaszt el bennünket feladatunk teljesítésétől.

— **Vallástani vizsgálat.** A helybeli főgimnázium román kath. tanulóinak vallástani vizsgálata f. hó 21-én, azaz vasárnap d. e. fél 11 órakor a gimnázium I. oszt. tantermében, a polgári leányiskola román kath. növendékei pedig f. hó 18-án, azaz ma d. u. 4 órakor a polg. leányiskola IV. oszt. tantermében fog megtartani, mely vizsgálatok az érdekel szülők és tanügybarátok szives figyelmébe ajánltnak.

— **Megyebizottsági tagválasztás.** A szentesi I. alválasztó kerületben üresedésben volt egy megyebizottsági tagsági hely tegnap töltetett be választás útján. A választás Bánya József vál. helyettes elnök előlülése mellett a legnagyobb rendben folyt le és délután 4 órakor a szavazás lezártnak, összeszámláltattak a szavazólapok. Összesen 125 szavazólap adott be és ebből 119 Mátéffy Ferencz dr.-ra, lapunk felelős szerkesztőjére, 3 pedig Sima Ferenczre. Egy szavazólap üres volt, a másik kettő 1—1-re megoszlott. E szerint Mátéffy Ferencz dr. 116 szótöbbséggel választott meg Sima Ferencz ellenében megyebizottsági taggá.

— **Egyéti élet.** A helybeli jótékony négyelet f. hó 14-iki választmányi gyűlésében jegyzőkönyvi köszönetet szavazott *Reményi* Éde világhírű hegedűművész hazánkfiának, az általa az egylet javára rendezett hangverseny jövedelméért. Ezután határozatba ment, hogy a keresked. minisztériumtól egy szövecskért kérnek, továbbá felhívják a helybeli másik két (felekezeti) négyeletet is, hogy a szövecskére felállításához anyagilag hozzájáruljanak és ezzel néhány szegény hitsorsosuk kiképzését is lehetővé tegyék. Így előreláthatólag rövid időn létesül nálunk a szövecské.

— **A csurgói rabbi.** Olvasóink bizonyára csodálkoznak főgnak, miként kerül bele lapunkba, melynek minden ter Szentés és vidéke érdekeit szolgálja mindenkor, a csurgói rabbi? Röviden megmagyarázzuk e körülményt. Az érdemes rabbinál ugyanis egy budapesti lapban a következőket olvassuk: »Az orsz. izr. tanítóképző intézet vezérő bizottsága, a magyar zsidóságra oly fontos intézet legfontosabb (héber tantárgyak) tanári állására, az ezen állásra reflektálók közül egyedül dr. Schreiner Márton csurgói rabbit ajánlotta a közoktatásügyi miniszternek.« Köz tudomásu, hogy a szentesi zsidó hitközségnek, a lelkészválasztáskor, nem kellett ez az egyszerű falusi rabbi, akit ime, tudományos képzettségéért, a fővárosba visznek fel.

— **Egyházmegyei látogatás.** A helybeli ref. egyháznak illusztr. vendégei voltak a héten Nt. Szabó János békésbánat-egyházmegeyi esperes és Nt. Garzó Gyula gyomai lelkész egyházm. tanácsbíró személyében. A kitűnő vendégek a szokásos évi egyházi és iskolai vizsgálatok teljesítése végett időznek körünkben és tiszteletükre Filó János helyb. lelkész vendégszerető hazánál lakoma volt. Hétfőn az iskolákat vizsgálták meg a kitűnő egyházi férfiak, kedden pedig résztvettek az egyház tanácsülésben.

— **Rajz-kiállítás.** A helybeli gimnázium növendékeinek rajzaiból ez évben is rajz-kiállítást rendez az intézet igazgatósága. A kiállítás a f. hó 25. és 26-án lesz nyitva és e két napon a nagyközönség által is megtekinthető. Ajánljuk e körülményt a szülők és tanügybarátok figyelmébe.

— **Kereskedő-íffak egylete.** Megalakult hát a f. hó 14-én a kereskedő-íffak egylete is és most már nincs egyéb hátra, csupán az, hogy hivatásit lelküimeretesen bőltölse, bevaltsa azt, amit alapszabályában is legfőbb célul maga elé tűzött: a szakképzés fejlesztését úgy a tanoncok közt, mint saját körében. Az egylet jövője ifjú, tetterős kezekbe van letéve. Elnöke egy fiatal kereskedő: Szénássy Ferencz, alelnöke Wellisch Vilmos lett, mindkettő a legtevékenyebb kereskedők közé sorakozik s így méltán várunk tőlük sok údvóset az új egylet beléltében.

Titkárrá Székely Lászlót, pénztárossá H. Szabó Lajost, könyvtárnoknak Demeter Károlyt, háznagynak Brüll Vilmost és jogtanácsosnak Mátéffy Ferencz dr.-t választották az íffak, kik mellé egy 10 tagu választmány és 5 tagu számvizsgáló bizottság sorakozik.

— **Sertések veszedelme.** Öcsödől azon értesített vette rendőrségünk, hogy ott a sertés-orbának járványosan lépett fel. Öcsödre való irányításra tehát a sertésjárlatok további kiszolgáltatását a rendőrség beszüntette és figyelmeztetjük polgártársainkat, hogy a nevezett körzéstől ide, vagy innen oda sertéseket ne hajtsanak.

Nyersselyem öltözékszöveteket, öltözékekent 10 frt 50 krjával, jobb minőségben is szétkül posta- és vámmentesen G. Henneberg (cs. és kir. udvari szállító) gyári raktára Zúrichben. Minták posta fordultával küldetnek. Levelekre 10 kros lelevélyeg teendő. (5)

A, Szentés és Vidéke' eredeti táviratai.

Budapest, június 17. (feladatott d. u. 4 ó. 6. ér. d. u. 4 ó. 42 p.) Gróf Szapáry Gyula belügyminiszter ma választott Komjáthy Béla országgyűlési képviselőnek a csongrádmegeyi állapotok ügyében hozzá intézett mindkét interpellációjára. A miniszter férfias választást a ház helyeslő tudomásul vette. Különbösen megnyugtatóan hatott a miniszter azon nyilatkozata, hogy helyesli a főispán által követett irányt és ebben támogatni fogja őt ezután is. *Komjáthy*nak a miniszter válaszára adott viszonzválasza teljesen hatástalan maradt.

Budapest, június 17. (feladatott 7 ó. 40 p. este, ér. 8 ó. 18 p. este) Szapáry hosszasan és kimerítően választott *Komjáthy* interpellációjára, kiterjeszkedően a két interpellációban felhozott vádak mindenikére, melyeket a rendelkezésére álló adatokkal egyenként megcáfolt. Felolvasta Csongrád megye törvényhatóságának legutóbbi határozatát is, melyből nyilvánvaló, hogy a *Horváth* Gyula vezetése alatt nála járt szentesi panasos küldöttség jogosítva sem volt a megye nevében beszélni. Hogy zavarok vannak a megyében, elismeri, de okai legfőként e zavaroknak maguk a panasosok. A főispán kötelességét hiven, szigorúan teljesíti és a miniszter el van határozva, őt feladata teljesítésében ezután is támogatni. *Komjáthy* heves republikáját a Ház nem vette figyelembe, hanem annak dacára helyeslő tudomásul vette a miniszter választást.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Dr. Mátéffy Ferencz
Társ-szerkesztő: Bánfalvi Lajos.

Pályázat.

A szentesi izr. hitközségnél az ideiglenesen szervezett jegyzőkönyv vezetői állás pályázat útján betöltendő lévén, felhivatnak azok, kik ezen 100 frt évi fizetéssel javadalmazott, 3 havi fölmondás mellett megszüntethető állásra pályázni kívánának, hogy kérvényeiket az elnökségnél, 1891. évi június hó 26-áig a hitközségi irodában adják be.

Szentésen, 1891. évi június hó 16-án.

Dr. Schlesinger Károly,
hitközségi elnök.